

mgr Adrian Filip Kamela

Zadłużenie przedsiębiorstwa przemysłowego a jego rozwój

Praca doktorska napisana w Kolegium Zarządzania i Finansów Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie pod kierunkiem naukowym dr hab. Katarzyny Kreczmańskiej-Gigol, prof. SGH

Streszczenie

Wzrost (rozwój) przedsiębiorstwa jest jednym z chętniej podejmowanych tematów w literaturze z zakresu przedsiębiorczości, zarządzania strategicznego oraz organizacji (gospodarki) przemysłowej. Pojęcie wzrostu, czy też rozwoju przedsiębiorstwa jest trudne do jednoznacznego zdefiniowania. Jest rozumiane bardzo szeroko i interpretowane na różne sposoby.

Przedsiębiorstwa potrzebują odpowiednich warunków, aby móc się rozwijać. Jednym z czynników rozwoju, który odgrywa istotną rolę, jest dostęp do różnych form finansowania umożliwiających realizację zaplanowanych inwestycji. Przedsiębiorstwa, decydując się na rozpoczęcie przedsięwzięcia inwestycyjnego, muszą określić sposób jego finansowania. Przedsiębiorstwa mają do dyspozycji wiele rodzajów finansowania, wśród których finansowanie dłużne jest jednym z najbardziej popularnych. Badania wskazują, że przedsiębiorstwa niefinansowe w Polsce chętnie sięgają po dłużne instrumenty finansowe w celu finansowania majątku. Najchętniej wykorzystywane są kredyty i pożyczki oraz emisja własnych obligacji.

Należy podkreślić, że przed rozpoczęciem inwestycji, przedsiębiorstwo powinno być w stabilnej kondycji finansowej i mieć dobrą płynność finansową. Do zarządzania finansami w krótkim okresie również może posłużyć finansowanie dłużne, np. w postaci kredytu kupieckiego.

Istotne jest także, aby finansowanie dłużne miało określone swoje granice. Wyznaczenie bezpiecznego poziomu zadłużenia w przedsiębiorstwie jest zagadnieniem fundamentalnym. Ma na celu zapobiec sytuacji, w której przedsiębiorstwo stanie się niewypłacalne i zbankrutuje.

Głównym celem rozprawy jest ocena tego, czy finansowanie dłużne może wspierać rozwój przedsiębiorstwa. Analizowano wykorzystanie wybranych rodzajów finansowania

dłużnego (w tym hybrydowego). Rozwój przedsiębiorstwa w przeprowadzonym w pracy autorskim badaniu jest utożsamiany z przechodzeniem do kolejnych faz cyklu jego życia. Koncepcja ta jest jedną z najpopularniejszych i często wykorzystywanych do analizowania zagadnień związanych z rozwojem przedsiębiorstw.

Cele dodatkowe rozprawy obejmują: analizę wykorzystania różnych form finansowania dłużnego przez przedsiębiorstwa w Polsce wraz z oceną ich cech oraz ze wskazaniem czynników wpływających na ich wykorzystanie, a także analizę zagadnień związanych z rozwojem przedsiębiorstwa – sposobów definiowania i czynników go wspierających.

Metody badawcze wykorzystane w pracy obejmują:

- przegląd krajowych i zagranicznych pozycji z literatury przedmiotu, publikacji, artykułów naukowych, zasobów internetu;
- badanie empiryczne – zostało przeprowadzone metodą sondażu diagnostycznego wśród reprezentantów przedsiębiorstw z trzech branż: przemysłowej, handlowej oraz usługowej. Wykorzystanym narzędziem badawczym był autorski kwestionariusz ankiety. Do analizy zgromadzonych danych wykorzystana została metoda równań strukturalnych (ścieżek).

Cele pracy zostały osiągnięte poprzez weryfikację hipotez badawczych: głównej i pobocznych, postawionych na podstawie dokonanej analizy literatury przedmiotu, a także poprzez odpowiedź na postawione pytania badawcze.

Wyniki badań pozwoliły zweryfikować pozytywnie główną hipotezę badawczą mówiącą, że *Im częstsze wykorzystanie finansowania dłużnego, tym dalsza faza cyklu życia przedsiębiorstwa*, biorąc pod uwagę cel wykorzystywania finansowania dłużnego. Na tej podstawie można stwierdzić, że wykorzystanie finansowania dłużnego wspiera rozwój przedsiębiorstwa, rozumiany jako przechodzenie do kolejnych faz cyklu jego życia.

Badanie umożliwiło także weryfikację części hipotez pobocznych. Trzy z nich udało się zweryfikować pozytywnie. Wielkość przedsiębiorstwa oraz jego forma prawna wpływają pozytywnie na częstość wykorzystywania finansowania dłużnego. Ponadto istnieje zależność między celem wykorzystywania a rodzajem finansowania dłużnego. Jedną hipotezę poboczną – mówiącą o różnicach w badanych zależnościach między przedsiębiorstwami z różnych branż należało odrzucić.

W badaniu wykazana została również dodatkowa zależność mówiąca, że *Faza cyklu życia przedsiębiorstwa była powiązana ujemnie ze zmianą sytuacji finansowej*. Wymaga ona dalszych badań, zwłaszcza że w podobnym pytaniu badawczym wykazana została dodatnia

korelacja między tymi zmiennymi. W modelu ostatecznym pojawiło się także wiele korelacji między wykorzystywaniem poszczególnych rodzajów finansowania dłużnego.

Praca składa się z pięciu rozdziałów. W rozdziale pierwszym zdefiniowane zostało przedsiębiorstwo oraz poruszono zagadnienia dotyczące jego rozwoju. Rozdział drugi poświęcony jest finansowaniu dłużnemu przedsiębiorstwa. Rozdział trzeci obejmuje analizę zagadnień dotyczących finansowania dłużnego oraz rozwoju przedsiębiorstw w literaturze przedmiotu. Przeanalizowano głównie polskie i zagraniczne artykuły naukowe przedstawiające wyniki badań empirycznych. W rozdziale czwartym opisano metodykę przeprowadzonych badań. Rozdział piąty poświęcony jest przeprowadzonym badaniom własnym. Zakończenie zawiera podsumowanie najważniejszych wniosków płynących z przeprowadzonych badań. Rozprawa zawiera także bibliografię, spis tabel i rysunków.

Do rozprawy dołączone zostały dwa załączniki. Pierwszy to autorski kwestionariusz ankiety. Drugi to klasyfikacja przedsiębiorstw na potrzeby przeprowadzonego badania według PKD 2007.

Słowa kluczowe: przedsiębiorstwo przemysłowe, finansowanie dłużne, rozwój przedsiębiorstwa